PROGRAM OCHRONY LAWENDY

Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich

Państwowy Instytut Badawczy

Poznań 9.06.2026

INSTYTUT WŁÓKIEN NATURALNYCH I ROŚLIN ZIELARSKICH - PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Autorzy opracowania:

dr Katarzyna Wielgusz

mgr inż. Mikołaj Piechowiak

mgr Aleksandra Konieczna

mgr inż. Jakub Postół

mgr Elżbieta Bilińska

Korekta redakcyjna:

Prof. dr hab. Renata Gaj

Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich -PIB

Program opracowany w ramach realizacji zadania 1.6 Dotacji Celowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: Aktualizacja i opracowanie programów integrowanej ochrony roślin, integrowanej produkcji roślin oraz poradników sygnalizatora dla wybranych roślin włóknistych i zielarskich

FAZY ROZWOJOWE LAWENDY

KLUCZ DO OKREŚLENIA GŁÓWNYCH FAZ ROZWOJOWYCH LAWENDY

1. Główne fazy rozwojowe lawendy wg skali BBCH

Faza rozwojowa	Oznaczenie fazy BBCH	Charakterystyka
Kiełkowanie – 0	00	Suche nasiona
	01	Początek pęcznienia nasion
	03	Koniec pęcznienia nasion
	05	Korzeń zarodkowy wyrasta z nasienia
	07	Hypokotyl z liścieniami (kiełek) przebija okrywę nasienną
	09	Liścienie przebijają się na powierzchnię gleby Rozwój liści
(główny pęd) – 1	10	Liścienie całkowicie rozwinięte, widoczny punkt wzrostu pierwszego liścia właściwego
	11	Rozwinięty pierwszy liść właściwy
	12	Faza 2 liścia
	13	Faza 3 liścia
	1.	Fazy trwają aż do końca wzrostu rośliny
	19	Faza 9 lub więcej liści
Rozwój kwiatostanu	51	Początek wzrostu pędu
	53	Pęd kwiatostanowy osiąga 30% typowej długości
	55	Widoczne pierwsze pojedyncze pąki kwiatowe głównego kwiatostanu (nadal zamknięte)
	57	Widoczne pierwsze pojedyncze pąki kwiatowe drugorzędowego kwiatostanu
	59	Widoczne pierwsze płatki kwiatków, kwiaty nadal zamknięte
Kwitnienie – 6	60	Otwarte pierwsze kwiaty (sporadycznie)
	61	Początek fazy kwitnienia: 10% otwartych kwiatów
	62	20% otwartych kwiatów
	63	30% otwartych kwiatów
	64	40% otwartych kwiatów
	65	Pełnia fazy kwitnienia: 50% otwartych kwiatów
	67	Końcowa faza kwitnienia, większość płatków opadła i zaschła
	69	Koniec fazy kwitnienia
Rozwój owoców – 7	71	Powstają pierwsze owoce
	72	20% owoców osiąga typową wielkość
	73	30% owoców osiąga typową wielkość
	74	40% owoców osiąga typową wielkość
	75	50% owoców osiąga typową wielkość
	76	60% owoców osiąga typową wielkość
	77	70% owoców osiąga typową wielkość

	78	80% owoców osiąga typową wielkość
	79	Wszystkie owoce osiągnęły typową wielkość
Dojrzewanie owoców i nasion – 8	81	Początek dojrzewania, 10% owoców lub 10% nasion uzyskuje typową barwę, nasiona suche i twarde
	85	50% owoców dojrzewa lub 50% nasion w typowym kolorze, nasiona suche i twarde
	89	Pełna dojrzałość: wszystkie nasiona uzyskały typową barwę
Zamieranie – 9	90	Liście i pędy zaczynają się przebarwiać
	92	20% liści żółknie i zamiera
	95	50% liści żółknie i zamiera
	97	Cała roślina lub części nadziemne zamierają
	99	Zebrane nasiona, okres spoczynku

Opis faz rozwojowych lawendy, podano wg: „Klucza do określania faz rozwojowych roślin jedno- i dwuliściennych w skali BBCH", opracowanego przez grupę roboczą BBCH, w tłumaczeniu i adaptacji Kazimierza Adamczewskiego i Kingi Matysiak, wydanie III uzupełnione, IOR-PIB Poznań, 2011.

Komentarz: **Program integrowanej ochrony lawendy przed chwastami, chorobami i szkodnikami został przygotowany na podstawie rejestru środków ochrony roślin MRiRW opublikowanego w czerwcu 2026 roku. Wszystkie środki należy używać zgodnie z etykietą stosowania środka ochrony roślin**

Uwaga: środki, mające w etykiecie zapis „**stosowanie środka ochrony roślin w uprawach i zastosowaniach małoobszarowych**" umożliwiają zwalczanie agrofagów (patogeny, szkodniki, chwasty) na warzywach, jednak odpowiedzialność za skuteczność działania i fitotoksyczność takich środków ochrony roślin ponosi wyłącznie ich użytkownik.

Obowiązkiem każdego użytkownika środka ochrony roślin jest zapoznanie się z treścią etykiety, zamieszczonej na danym produkcie

Etykiety-instrukcje stosowania środków ochrony roślin, wymienionych w niniejszym programie, można znaleźć na stronie internetowej MRiRW: **https://www.gov.pl/rolnictwo/etykiety-srodkow-ochrony-roslin**

WSTĘP

Ważne w uprawie lawendy jest przygotowanie odpowiedniego stanowiska, odwzorowującego naturalne warunki, w jakich lawenda występuje. Przede wszystkim musi być to stanowisko bardzo słoneczne (dobry będzie południowy lub zachodni stok) z lekką, dobrze zdrenowaną glebą, o odczynie pH 6,5 - 7,5, średnio zasobną w składniki odżywcze.

Stanowisko uprawy lawendy powinno być przewiewne, gdyż lawenda wymaga dobrej cyrkulacji powietrza. Dlatego roślin nie należy sadzić w nadmiernym zagęszczeniu ani w zagłębieniach terenu, gdzie jest zbyt wilgotno i tereny są nadmiernie osłonięte od wiatru. W takich warunkach mogą wystąpić choroby grzybowe. Roślinie nie sprzyja też zbyt ciężka, gliniasta gleba. Dlatego przed sadzeniem lawendy ziemię warto rozluźnić, dodając do niej piasek i dobrze rozłożony kompost.

Lawenda jest rośliną, która nie wymaga wielu zabiegów w trakcie uprawy, z wyjątkiem lekkiego przycinania: podczas zbioru kwiatów lub po zbiorach należy ciąć tuż nad listowiem, aby zachować kulisty kształt. Aby uzyskać szczególnie pachnące kwiaty, ponieważ są one nadal bardzo bogate w olejki eteryczne, kwiaty zbiera się przed ich całkowitym otwarciem i jeśli to możliwe, wcześnie rano. Liście są również zbierane w maju i suszone w cieniu.

Uprawa lawendy nie wymaga wysokiej wilgotności gleby, z wyjątkiem pierwszego roku po posadzeniu, kiedy może potrzebować wody, aby wspomóc jej regenerację.

Co ważne przy zachowaniu zasad agrotechniki nie jest wrażliwa na szkodniki i inne patogeny.

CHOROBY								
Choroba/czynnik sprawczy	**Niechemiczne metody ochrony**	**Środek ochrony roślin**	**Substancja czynna, zawartość**	**Mechanizm działania substancji aktywnej**	**Dawka w kg (l)/ha lub stężenie %**	**Maksymalna liczba zabiegów /minimalny odstęp między zabiegami/**	**Karencja (dni)**	**Dodatkowa informacja o stosowaniu środka /zabiegach**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
Zgorzel siewek, fuzaryjne więdnięcie	Stosowanie zdrowego materiału siewnego. Nie zostawianie resztek pożniwnych na polu, odchwaszczanie pola przed siewem	**Trianum-G** **M**	*Trichoderma harzianum Rifai* szczep T-22 - 10 g	Preparat biologiczny	Maksymalna dawka dla jednorazowego zastosowania: 750 g/1 m3 podłoża. Zalecana dawka dla jednorazowego zastosowania: 375-750 g/1 m3 podłoża	1	**Nd**	
Fytoftoroza czynnik sprawczy : *Phytophthora* sp.	- stanowisko uprawy lawendy powinno być przewiewne, gdyż lawenda wymaga dobrej cyrkulacji powietrza - wystąpieniu chorób grzybowych sprzyja zbyt ciężka gleba. Dlatego przed sadzeniem lawendy ziemię warto rozluźnić, dodając do niej piasek i dobrze rozłożony kompost - odczyn gleby powinien być zasadowy - w przypadku stosowania sztucznego nawadniania należy zachować wilgotność gleby o pojemności polowej maksymalnie 45 %. - należy stosować materiał siewny, bądź sadzonki, wysokiej jakości od znanego producenta - większą cyrkulację powietrza zapewni właściwy rozstaw międzyrzędzi (min. 40 cm). - Bardzo ważne jest usuwanie resztek pożniwnych, a wcześniej suchych pędów	Brak zarejestrowanych fungicydów w ochronie lawendy przed chorobami						
Szara pleśń czynnik sprawczy: *Botrytis cinerea*								
Septorioza czynnik sprawczy: *Septoria lavandulae*								

M – środki ochrony zarejestrowane w uprawach małoobszarowych

SZKODNIKI								
Organizm szkodliwy	**Niechemiczne metody ochrony**	**Środek ochrony roślin**	**Substancja czynna, zawartość**	**Działanie na roślinie i w stosunku do agrofaga**	**Dawka w kg (l)/ha lub stężenie %**	**Maksymalna liczba zabiegów /minimalny odstęp między zabiegami/**	**Karencja (dni)**	**Dodatkowa informacja o stosowaniu środka /zabiegach**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
Mszyce (*Myzus spp*.)	Pojawieniu się **mszyc** zapobiegnie uprawa w sąsiedztwie roślin, które mają właściwości odstraszające mszyce do żerowania. Takimi roślinami są na przykład: czosnek (również ozdobny), cebula, mięta, Na małych plantacjach ziół skuteczne jest mechaniczne usuniecie szkodników **Pienik ślinianka -** szkodnik upraw występuje licznie na łąkach i w zaroślach krzewiastych, również na brzegach lasów, dlatego w celu ochrony przed jego występowaniem należy unikać zakładania plantacji w sąsiedztwie tych zbiorowisk. W celu ochrony przed wystąpieniem **Węgorka chryzantemowca** należy usuwać resztki obumarłych roślin oraz zaschnięte liście. Ważne jest utrzymanie plantacji w czystości (bez zachwaszczenia). Należy zachować właściwy rozstaw międzyrzędzi (minimum 40 cm).	Brak zarejestrowanych insektycydów dopuszczonych do stosowania w tej uprawie						
Gąsienice pienika ślinianki (*Philaenus spumarius*)								
Węgorek chryzantemowiec (*Aphelenchoides ritzemabosii)*								

CHWASTY								
Zwalczane chwasty	**Niechemiczne metody ochrony**	**Środek ochrony roślin**	**Substancja czynna, zawartość**	**Działanie na roślinie i w stosunku do agrofaga**	**Dawka w kg (l)/ha lub stężenie %**	**Maksymalna liczba zabiegów /minimalny odstęp między zabiegami /**	**Karencja (dni)**	**Dodatkowa informacja o stosowaniu środka /zabiegach**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
Chwasty jedno i dwuliścienne	Uprawa lawendy na polu, na którym gleba utrzymana była we właściwej kulturze – wymagane (uprzednie przed wysadzeniem roślin) zabiegi mechaniczne – usuwające skiełkowane pod wierzchnią warstwą gleby chwasty, - Szerokość międzyrzędzi pozwalająca na wykonanie zabiegów mechanicznych w okresie wegetacji roślin (min. 40 cm). - w przypadku stosowania nawożenia organicznego – stosować tylko nawóz znanego pochodzenia (wykluczający występowanie w nim nasion chwastów) - na mniejszych plantacjach skuteczną metodą ochrony przed chwastami jest zastosowanie mulczowania	Brak zarejestrowanych herbicydów dopuszczonych do stosowania w tej uprawie						